

ÖĞRENCİ

ADI: .....

SOYADI: .....

SINIFI: ..... NO: .....

**ESKİŞEHİR İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ
ÖLÇME DEĞERLENDİRME MERKEZİ
2022-2023 EĞİTİM-ÖĞRETİM YILI
TÜRK DİLİ ve EDEBİYATI DERSİ 10. SINIFLAR
İL GENELİ 1. DÖNEM 2. YAZILI SORULARI**Okulunuzun Adı
.....
.....

1. (I) Divan edebiyatının beyitlerle yazılan nazım şekillerindedir. (II) Beyit sınırlaması yoktur ve aruzun kısa kalıplarıyla yazılır. (III) Beş mesneviden oluşan eserlere "hamse" adı verilir. (IV) Aşk, kahramanlık, tasavvuf, mizah, öğreticilik gibi birçok konuda yazılabilir. (V) Edebiyatımızdaki ilk mesnevi, Mevlânâ'nın 13. yüzyılda yazdığı Mesnevi adlı eserdir.

Parçada, numaralanmış yerlerin hangisinde yanlış ifade kullanılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

2. Dede Korkut Hikâyelerinde ele alınan olaylar - - - ile , kahramanların duygu ve düşünceleri ise - - - ile dile getirilmiştir.

Yukarıda boş bırakılan yerlere aşağıdakilerden hangileri getirilmelidir?

- A) Nesir - Nazım
B) Nesir - Hikâye
C) Masal - Nazım
D) Destan - Nazım
E) Nazım - Nesir

3. Aşağıdakilerden hangisi dinî, destansı hikâye özelliği taşımaktadır?

- A) Kerem ile Aslı
B) Ferhad ile Şirin
C) Cenknâmeler
D) Leyla ile Mecnun
E) Dede Korkut Hikâyeleri

4. Aşağıdakilerden hangisi halk hikâyelerinin bölümlerinden değildir?

- A) Fasil B) Döşeme
C) Efsane D) Fahriye
E) Sonuç ve Dua

5. (I) Mesnevi, divan edebiyatına ait bir nazım şeklidir. (II) İran edebiyatından Türk edebiyatına geçen bu nazım şekli, beyitlerden oluşmaktadır. (III) Her beyti kendi arasında kafiyeli olup kafiye düzeni aa / bb / cc / dd ... şeklindedir. (IV) Mesnevilerde aşk, kahramanlık, din, tasavvuf gibi konular işlenmektedir. (V) Şeyhi'nin Harnâme adlı eseri edebiyatımızdaki ilk mesnevi olması bakımından önemlidir.

Numaralandırılmış cümlelerin hangisinde mesnevilerle ilgili yanlış bilgi verilmiştir?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

6. Göktürkçe, Uygurca ve Karahanlı Türkçesi dönemlerini kapsayan Türkçenin tarihi dönemi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Orta Türkçe
B) İlk Türkçe
C) Eski Türkçe
D) Batı Türkçesi
E) Eski Anadolu Türkçesi

7. I. Eserler, Göktürkçe ve Uygurca verilmiştir.

II. İlk yazılı belge Göktürk Kitabeleri'dir.

III. Uygurca metnilerde, Maniheizm ve Buzdizm'in etkileri görülür.

Yukarıda özellikleri verilen dönem aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Geçiş Dönemi
B) İslamiyet Öncesi Dönem
C) Halk Edebiyatı Dönemi
D) Divan Edebiyatı Dönemi
E) Tanzimat Edebiyatı Dönemi

8. Gerçek ya da gerçeğe yakın olaylar anlatılır. Geleneksel bir içeriği olan, kuşaktan kuşağa sözlü olarak aktarılan halk edebiyatı ürünlerindedir. Genellikle aşk ve kahramanlık konularını işler. Kişilerin olağanüstü özellikleri oldukça sınırlıdır. Belirli anlatıcıları vardır. Bu kişiler genellikle meddahlardır. Nazım-nesir iç içedir. Kerem ile Aslı, Ferhat ile Şirin, Arzu ile Kamber örneklerinden birkaçıdır.

Bu parçada tanıtılan yazı türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Hikâye   B) Masal   C) Efsane
D) Destan   E) Halk hikâyesi

9. Mektebde anunla oldu hemdem

Bir nice melek-misâl kız hem

Bir saf kız oturdu bir saf oğlan

Cem' oldu behište hûr u gilmân

Oğlanlara kızlar olsalar yâr

Aşkda bulunur revâc-ı bâzâr

Bir mesneviden alınan bu beyitlerden yola çıkarak aşağıdakilerden hangisi tahmin edilemez?

- A) Yazarı
B) Ölçüsü
C) Kafiye özellikleri
D) Yazıldığı ana dönem
E) Dil ve anlatım özellikleri

10. Her ferdin hakkı var bizimdir vatan

Babamız, dedemiz döktüler al kan

Hudut boylarında can verip yatan

Saygıyla anarız şehit diyerek.

Yukarıdaki dördlükte kaç fiilimsi vardır?

- A) I   B) II   C) III   D) IV   E) V

11. Akşam işten çıkınca Haliç'i ve Boğaziçi'ni selamlayıp yokuşa yöneldi. Hayatı sanki hiç bitmeyecek çilelerle geçiyordu zavalının. Yine de azmini, umudunu hiç kaybetmiyordu.

Altı çizili fiilimsilerin türü aşağıdakilerin hangisinde sırasıyla doğru verilmiştir?

- A) İsim fiil - Sıfat fiil - Zarf fiil
B) Zarf fiil - Sıfat fiil - Sıfat fiil
C) Zarf fiil - Zarf fiil - Sıfat fiil
D) İsim fiil - Zarf fiil - Zarf fiil
E) Zarf fiil - Sıfat fiil - Zarf fiil

12. Aşağıdaki atasözlerinin hangisinde isim tamlaması yoktur?

- A) El atına binen tez iner.
B) Çul içinde aslan yatar.
C) Acemi katır kapı önünde yük indirir.
D) Kurt kışı geçirir ama yediği ayazı unutmaz.
E) Ağaç ucuna yel değer, güzel kişiye söz değer.

13. Emrah der ki düştüm dile

Bülbül figan eder güle

Güzel sevmek bir sarp kale

Ya alınır ya alınmaz

Bu dizelerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Redife yer verilmiştir.
B) Tam kafiye kullanılmıştır.
C) Edebî sanatlar kullanılmıştır.
D) Hece ölçüsüyle söylenmiştir.
E) Alındığı şiirin tapşırma dördlüğüdür.

14. Aşağıdakilerin hangisinde Halk hikayelerinin beslendiği kaynaklar bir arada verilmiştir?

- A) Hikaye - Tezkire - Masal
B) Efsane - Masal - Menkıbe
C) Roman - Destan - Kaside
D) Hikaye - Roman - Mesnevi
E) Mesnevi - Hikaye - Manzume

15. Aşağıdakilerden hangisi gazel ve kasidenin ortak yönlerinden biri değildir?

- A) Nazım birimleri
B) Kafiye örgüsü
C) Beyit sayıları
D) İlk beytine verilen ad
E) Son beytine verilen ad

16. Aşağıdakilerin hangisinde yazım yanlışı yapılmamıştır?

- A) Dünyanın en karanlık yeri, bir insan cahaletidir.
- B) Hiçkimsenin yanında sevdiklerinin sırrını anlatma.
- C) Çalışmanın sınırları vardır, tembelliğin ise hiç bir sınırı yoktur.
- D) Kendisine düşman olan başkasına dost olmayı bilemez.
- E) Hoş görünün ön plana çıktığı toplumlarda insanlar daha başarılıdır.

17. Oldum olası sevmişimdir vapur yolculuğunu( ) Bu sabah da 9( )15 Beşiktaş( )Kadıköy vapurundaydım. Yanımda bir genç ( ) Elinde telefon ( ) kulağında kulaklıkla kendinden geçmiş vaziyette bambaşka bir evrende bambaşka bir hayat yaşıyor gibiydi.

Parçada yay ayrıçla belirtilen yerlere aşağıdaki noktalama işaretlerinden hangileri gelmelidir?

- A) (...) (:) (-) (,) (,)
- B) (,) (:) (,) (,) (:)
- C) (,) (:) (-) (...) (,)
- D) (...) (,) (/) (...) (:)
- E) (,) (,) (-) (...) (,)

18. Ela gözlerine kurban olduğum

Yüzüne bakmaya doymadım ben

İbret için gelmiş derler cihana

Noktadır benlerin sayamadım ben

Bu dizelerle ilgili aşağıdaki yargılardan hangisi söylenemez?

- A) Yarım uyak kullanılmıştır.
- B) "abcb" uyak düzenine sahiptir.
- C) Semai türünün özelliklerini taşımaktadır.
- D) Hem ek hem de kelime halinde redif vardır.
- E) Teşbih ve hüsni talil sanatlarından yararlanılmıştır.

19. I. Sembolik bir eserdir.

II. Edebiyatımızın ilk mesnevisidir.

III. Türklerin kahramanlıkları işlenmiştir.

IV. Hem beyit hem dörtlükler kullanılmıştır.

V. Göktürkler döneminde yazılmıştır.

Yukarıdaki numaralanmış cümlelerden hangisi veya hangileri Kutadgu Bilig için söylenemez?

- A) Yalnız I
- B) I ve IV
- C) II ve V
- D) III ve V
- E) IV ve V

20. Eser, Arapça ve Farsçada geçen dinî kavramlar dışında Türkçenin seçkin örnekleri arasında yerini alır. Eserde cümle içi kafiyeler, cümle sonlarındaki seciler, deyimler dikkati çeker. Oğuz Türkçesiyle söylenen bu eserin; Dresden, Vatikan ve Günbed olmak üzere üç yazma nüshası vardır.

Parçada bazı dil özellikleri verilen eser aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kutadgu Bilig
- B) Divan-ı Hikmet
- C) Atabetü'l Hakayık
- D) Divanu Lugat'it-Türk
- E) Dede Korkut Hikâyeleri

